

Checklista för ett tryggt och säkert Nacka

Checklistan är ett urval ur ”BoTryggt2030 – Handboken för planering av säkra och trygga livsmiljöer”. Urvalet har gjorts för att förenkla användandet av handboken då den i dagsläget, april 2021, enbart finns i bokform. Stiftelsen Tryggare Sverige arbetar med att ta fram en digital version av handboken. När den digitala versionen är framtagen någon gång under 2022 kommer den sannolikt ersätta denna checklista.

Trygghet och säkerhet ska vara en viktig aspekt som tas stor hänsyn till i arbetet med varje pågående detaljplan. Checklistan tillämpas främst under planskedet, men bör även stämmas av mot i arbete med projektdirektiv, projektstrategi och start-PM.

Checklistan har fyra underrubriker; gestaltning, mix av funktioner, tydlighet och social kontroll.

Gestaltning

- De olika områdena i staden/stadsdelen ska vara välintegrerade med varandra och deras funktioner och infrastruktur.
- Fysiska barriärer ska motverkas för att skapa en sammanhängande utformning. Exempel på barriärer är höjdskillnader, motorvägar, stora tomma grönytor eller skogspartier utan förbindelser, stora parkeringsytor, stora industri- eller kontorsparker, spårområden osv.
- Lokal fordonstrafik leds med fördel genom området för att öka närvaron och användningen.
- Skillnaden mellan huvudstråk och rekreativt stråk ska vara markant. Huvudstråk ska planeras för att hantera huvudflödena genom att bland annat förses med belysning, vara tillgängligt och brett. Huvudstråket kan kompletteras med rekreativa stråk som bland annat bör vara mindre och ej belyst. Det rekreativa stråket ska inte locka till användning nattetid.
- Planera för att skapa tillräckligt med utrymme för människor att röra sig på för att undvika irritationer och trängsel.
- Det ska finnas tillräckligt med rörelseutrymme för att kunna mötas på gångstråk, vid väntplatser, passager osv. även med barnvagn eller rullstol.
- Vid t.ex. krogar och diskotek behöver det planeras in ytor för köplats samtidigt som det finns plats för förbipasserande. Vid caféer och restauranger behöver det på liknande sätt planeras in ytor för uteserveringar.
- Stäm av nödvändiga mått med trafikplanerare och/eller landskapsarkitekt.
- Skapa attraktivitet och närvaro året runt genom att utforma det offentliga rummet för både sol, skugga och skydd från regn och kyla. På så vis erbjuds platser att vara på i olika väder.
- Det ska finnas sittplatser i det offentliga rummet i syfte att öka närvaron av och interaktion mellan människor
- I den yttre miljön ska det planeras för ett flertal alternativa vägar till närliggande mötesplatser. Utöver huvudförbindelsen ska det finnas minst en annan alternativ väg att använda för att ta sig från platsen i fall en obekvämlig eller otrygg situation uppstår. Den alternativa vägen ska leda till en annan offentlig plats med högt flöde av människor.

Mix av funktioner

- Befolkningsstätheten, baserad på både natt- och dagbefolkningen, ska säkerställa att vardagliga funktioner kan verka i området så stor del av dygnet som möjligt.
- Planera för flera olika platser i området som var för sig koncentrerar olika typer av funktioner som kompletterar varandra. Därmed skapas olika målpunkter som bidrar till ett större flöde genom området och attraktiva platser med hög social kontroll.
- Centrala offentliga mötesplatser ska erbjuda olika typer av aktivitetsmöjligheter för alla barn, unga, vuxna, äldre, kvinnor och män.
- Ta gärna hänsyn till konceptet ”The power of 10+” i planeringen. Konceptet innebär att det i ett område ska finnas minst tio olika attraktiva platser.
- Bottenvåningar ska i största möjliga mån aktiveras och öppnas upp mot det offentliga rummet. Planera för bottenvåningar som fylls med en blandning av olika aktiva funktioner; kommersiell verksamhet, offentlig service, gemensamma lokaler (t.ex tvättstuga), förskola, bibliotek mm.
- Funktioner som ökar risken för uppkomst av brott och ordningsstörningar ska inte placeras i närheten av varandra. Placering av exempelvis krogar, diskotek, turistattraktioner och större evenemangsytor bör vara genomtänkt.

Tydlighet

- Det ska vara enkelt att orientera sig i området så att det snabbt går att hitta till centrala målpunkter och mötesplatser. Detta motverkar en känsla av att kunna gå vilse och vara utsatt.
- Det är viktigt att planera in centrala målpunkter med många funktioner och igenkännbara landmärken i siktlinjerna.
- Markera tydligt alternativa vägar och rena utrymningsvägar, i fall av fara eller olycka, för att främja en känsla av kontroll.
- Huvudstråk ska utformas för att koncentrera flöden och stimulera till användning så stora delar av dygnet som möjligt.

Social kontroll

- Offentliga ytor ska planeras på ett öppet, överblickbart sätt med bra siktlinjer för naturlig uppsikt av platsen.
- Planeringen ska främja en överskådlighet och öppenhet i det offentliga rummet.
- Centrala ytor ska utformas så att varje individ har möjlighet att se andra personer samt bli sedd av andra personer som befinner sig i samma utrymme.
- Planera inte för hindrande objekt, dolda hörn eller skarpa vinklar.
- Lägg särskilt fokus på bottenvåningarna för att säkerställa att inga djupa skuggor byggs in vid planering av överhängande våningar, balkonger, arkader mm.
- Huvudstråk ska primärt ledas längs med byggnaders framsida och genom offentliga utrymmen där det finns god social kontroll.
- Gemensamma boendefunktioner ska placeras på en central plats i fastigheten där många har uppsikt och gärna ha stora fönster. Dessa funktioner ska kombineras med fönster och entréer till lägenheterna för att skapa aktiva fasader. Därmed ökar den informella sociala kontrollen.
- Innergårdar i bostadskvarter ska planeras med en tydlig struktur som ger de boende en känsla av kontroll.
- Parkeringsytor ska placeras vid överblickbara platser med social kontroll, med uppsikt från intilliggande fastigheter.
- Parkeringshus ska ha goda förutsättningar för social kontroll i såväl den inre som den yttre miljön.